

השמחה

"אמר להם הקב"ה לישראל השמחה נאה לכם"

(תנחומא פנחס י"ז)

מן הפסוקים, דברי חז"ל וגדולי ישראל על השמחה

שמחה בקיום מצוות ובעבודת ה'

*עבדו את ה' בשמחה (תהילים ק' ב')

*למדתך תורה דרך ארץ, שכשיהא אדם מצוה יהא עושה אותה בלב שמח (ויק"ר ל"ד ט)

*אמר הקב"ה: אם אתם משמרים את המצוות ותשמחו בהן - אני מוסיף לכם שמחה (תנחומא תזריע)

*ושבחתי אני את השמחה - זו שמחה של מצוה (שבת ל:)

*יעשה אדם מצוותיה של תורה בשמחה, ותחשב לו לצדקה (תנדב"א רבא כ"ט)

*יהי לבך שמח להדר מצוה (כלה רבתי ד')

*השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הקל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו.

שנאמר (דברים כ"ח) "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב" (רמב"ם, הלכות שופר וסוכה ולולב ח' ט"ו)

*הוא שכתוב בתורה "תחת אשר לא עבדת... בשמחה" וגוי "ועבדת את אויביך אשר ישלחנו ה' בך" נמצא פירוש כל הברכות והקללות על

דרך זו, כלומר אם עבדתם את ה' בשמחה ושמרתם דרכו משפיע לכם הברכות האלו ומרחיק הקללות מכם עד שתהיו פנויים להתחכם

בתורה ולעסוק בה... " (רמב"ם הלכות תשובה ט' א)

תפילה בשמחה

*אין עומדים להתפלל... אלא מתוך שמחה של מצוה (ברכות ל"א)

מילה בשמחה

*כל מצוה שקבלו עליהם בשמחה - כגון מילה - עדיין עושים אותה בשמחה (שבת ק"ל)

צדקה בשמחה

*כל הנותן צדקה לעני בסבר פנים רעות ופניו כבושות בקרקע אפילו נתן לו אלף זהובים אבד זכותו והפסידה, אלא נותן לו בסבר פנים

יפות ובשמחה ומתאוון עמו על צרתו... (רמב"ם, הלכות מתנות עניים י" ד')

שמחתם של אבות וקדמונים בקיום מצוות ה'

*אברהם שמח לעקוד ויצחק שמח ליעקד (פסיקתא רבתי מ"א)

*ישעיה נשתנה מכל הנביאים, שהיה מקבל עליו עול מלכות שמים בשמחה יותר משאר כל הנביאים (תנדב"א רבא ט"ז)

**ווישמחו העם על התנדבם כי בלב שלם התנדבו לה' וגם דוד המלך שמח שמחה גדולה" (דבה"י א' כ"ט) ולפי שהיו עסוקים במצות נדבה

ועלה בידן לפיכך שמחו (ב"ר ע"ב) אף ביאתן בימי עזרא נתחייבו במעשרות ובשמיטין וביובלות, וקדשו ערי חומה, נהיו ששין ושמחין לפני

המקום ב"ה (סדר עולם רבה ל)

"פקודי ה' ישרים משמחי לב"

- לימוד התורה מתוך שמחה

- תורה מביאה לשמחה

*כשם שישראל עושיין את התורה ושמחין בה כך התורה שמחה בהן לעוה"ב (תנדב"א רבא ה')

*אמר להם הקב"ה לישראל: וכי מה שמחה יש לאדם - אלא בדברי תורה בלבד. הא, כל המשמח בכסף וזהב מה שמחתו בהם לאחר

מיתה?! אבל אתם בני בואו ושמחו עם התורה שמחה שלימה כדרך שאני משמח בכם (תנדב"א רבא י"ח)

*והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, ואלו הן: ...בשמחה (אבות ו' ו') וכן: התורה נקנית בשמחה (תנדב"א זוטא י"ז)

*זמן שהמלך עוסק בתורה - ישראל שמחים (שוח"ט תהילים קי"ט)
*מאור עינים ישמח לב אלו דברי תורה שמשמחין לבו של אדם (שוח"ט משלי ט"ו)
*רבי סימון אמר: אם בא יצרך להשחיקך (להכשילך בחטא) - שמחהו בדברי תורה (שע"י דברי תורה שתלמד, הוא ישלים אתך וישמח גם הוא בך)... ואם עשית כן מעלה אני עליך כאילו בראת את שני העולמות (ב"ר כ"ב ו)
*יצר טוב בעי חדווא דאורייתא (זוהר בראשית כ"ב)
*וגילו ברעדה - דאסור ליה לבר נש למחדי יתיר בעלמא דין האי במילי דעלמא, אבל במילי דאורייתא בעי למחדי (זוהר ויקרא נ"ו)
*והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמתה תמיד, שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן... (רמב"ם, הלכות תשובה)

שמחה כהנהגה בין אדם לחברו 😊

*מעשה ברב ברוקא מבני חוואה שהיה מצוי בשוק של לפט שם מקום והיה שכיח אליהו להיות אצלו שאל רב ברוקא לאליהו אם יש בשוק הזה אחד שהוא בן עולם הבא... בתוך שהיו מדברים באו שני אחים, אמר אליהו לרב ברוקא: הם בני עוה"ב הלך רב ברוקא אצלם, אמר להם: מה מעשיכם? אמרו לו: אנחנו אנשים שמחים, ומשמחים אנו גם לשאר אנשים שאנחנו רואים שהם עצובים, או אם רואים אנחנו שאנשים מתקוטטים זה עם זה, טורחים אנחנו ואומרים להם דברים המשמחים את הלב עד שהם עושין שלום ביניהם (ע"פ שם הגדולים לתענית כ"ב)
*כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה... משמח את הבריות (אבות א')
*ויעוכר שארו אכזרי"י זה שמגעת לו שמחה ואינו מדביק את קרוביו עמו (ויק"ר ל"ד ג')
*הלב ששמח בגדלות אחיו יבוא וישמח וילבש אורים ותומים (תנחומא שמות כ"ז)
*כל מי ששוכב על מיטתו בלילה וחושב בלבו ואומר: למחר אני משכים ואעשה טובה עם פלוני, עתיד לשמוח עם הצדיקים בגן עדן (שוח"ט משלי י"ב)
*לא ישמח אדם בין הבוכים, ולא יבכה בין השמחים (דרך ארץ רבא י"ז)
*הוי מקבל את כל האדם בשמחה (אבות ג' י"ב)

שמחה ביסורים 😊

*צריך האדם להיות שמח ביסורין יותר מן הטובה (תנחומא יתרו ט')
*כל השמח ביסורין שבאין עליו מביא ישועה לעולם (תענית ח')
*וחייב אדם לברך על הרעה בטוב נפש כדרך שמברך על הטובה בשמחה, שנאמר "ואהבת את ה' אלוקיך... ובכל מאודך", ובכלל האהבה היתירה שנצטוינו בה שאפילו בעת שייצר לו יודה וישבח בשמחה (רמב"ם, הלכות ברכות י' ג')
*ישמחה לצדיק עשות משפט" (משלי כ"א ט"ו) שמחה לצדיקים שהקב"ה מביא יסורים עליהם כדי שיזכו לחיי עוה"ב (רש"י שם)

שמחה של הסתפקות 😊

*איזהו עשיר? - השמח בחלקו (אבות ד' א')
*על ששמחתי בחלקי נעשה לי שפיר (שוח"ט תהילים ט"ז)
*לב שמח ייטיב גהה" (משלי י"ז כ"ב) - כשאדם שמח בחלקו, פניו מאירים (רש"י שם)

שמחה ורעדה 😊

*"וגילו ברעדה" - במקום גילה שם תהיה רעדה (ברכות ל:)
*אמר דוד המלך: אני יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי (תנ"ך רבא ז)

ענינים הגורמים לשמחה 😊

*ישמחו לפניך כשמחתי בקציר" (ישעי' ט' ב')
*אימתי אנו ואתם שמחים? בירידת גשמים (ב"ר י"ג ד')
*וירידת גשמים שמחה לכל העולם (מדרש תהילים קי"ז)
*אף שמועה טובה משמחת לבו של אדם (שוח"ט משלי ט"ו)
* והוי שמח בממון שאתה נותן בתוך בית (לעניים), כדי שיכפה ממך אף מלאך המות, שנאמר מתן בסתר יכפה אף. (מסכת דרך ארץ ז)

שמחה היא לפני המקום ב"ה

עניינים המובאים במקורות כמעוררים שמחה לפני המקום

הקב"ה שמח בבריאת העולם

"שמחה לאיש במענה פיו" (משלי טו) שמחה לאיש זה הקדוש ברוך הוא שנאמר "ה' איש מלחמה ה' שמו" (שמות טו), במענה פיו ויואמר אלקים יהי אורי" (ב"ר ג)
כשברא הקב"ה את עולמו היתה שמחה גדולה לפניו (תנחומא שמיני ב')

הקב"ה שמח כשהירים במצוותיו

"יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו" (תהלים ק"ד), פסוק זה, שר העולם אמרו; בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למינהו באילנות, נשאו דשאים קל וחומר בעצמן: אם רצונו של הקדוש ברוך הוא בערבוביא, למה אמר למינהו באילנות? ועוד ק"ו: ומה אילנות שאין דרכן לצאת בערבוביא, אמר הקדוש ברוך הוא למינהו, אנו עאכ"ו. מיד כל אחד ואחד יצא למינו. פתח שר העולם ואמר: "יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו" (שכולן זהירין במצוותיו-רש"י)(חולין ס).

הקב"ה שמח בתורתם של ישראל

בזמן שישראל עוסקין בתורה ועושין צדקה ומשפט, הקב"ה משמח בהן ומגיד להן ששמחתו בהן אלף אלפים לטובה (תנדב"א רבא י"ח)
בכל מקום שמחדשין בו תורה שמחה מתחדשת להקב"ה בכל יום תמיד (תנדב"א רבא י)

הקב"ה שמח בשמחתם של ישראל

שמחה לישראל כאילו שמחה לפניו (מכילתא בשלח י"ז)
בשביל האהבה שהוא אוהב את ישראל ומשמחה שהוא משמח בהם (תנדב"א רבא כ"ו)

הקב"ה שמח לדון

כשהמקום דן את האומות שמחה היא לפניו (ספרי האזינו שכ"ו)
"שמחה לצדיק עשות משפט" (משלי כ"א ט"ו) שמחה להקב"ה לעשות דין בצדיקים כדי לזכותם לחיי העוה"ב. (רש"י שם)

שמחה ביציאת מצרים

*משל למלך שנשא אשה במדינת הים, הגיעוה גלים עד שלא נכנסה אצלו. אמר לה: לא תזכרי כל הגלים שעברו עליך, אלא אותו יום שפלטת מהם תהא זוכרת אותי, עשי אותו שמחה בכל שנה כך ישראל נגלה עליהם הקב"ה לגאלם וכמה גלים קשים עברו עליהם ועשה להם תשועה, לכך הזהירים שיהיו שמחים בהם בכל שנה ושנה (שמו"ר י"ט ז)
*משל למלך שעשה שמחה לבנו והורג שונאיו, אמר המלך כל מי ששמח לי יבא לשמחת בני, וכל מי ששונא לי יהרג עם השונאים, כך האלוקים עשה שמחה לישראל שגאלן, אמר האלוקים: כל מי שאוהב את בני, ישמח עם בני. הכשרים שבמצרים באו ועשו פסח עם ישראל ועלו (שמו"ר י"ח)
*ביום שירדו למצרים בו ביום עלו ובו ביום יצא יוסף מבית האסורים, לכך הלילה הזה שמחה לכל ישראל שנא' "ליל שמורים הוא לה" (שמו"ר י"ח ז)

שמחה בביהמ"ק ובמשכן

"צאינה וראינה ציון במלך שלמה..." (שיה"ש ד') אימתי נאמר הפסוק הזה? ביום שעמד המשכן שהיתה שמחה גדולה בישראל שהקב"ה שורה אצלם (שמו"ר נ"ב ה)
*משוש כל הארץ" (תהילים מ"ח) שהיתה משמחת כל הארץ, היה אדם עובר עבירה היה דואג בלבו היה הולך לירושלים ומקריב קרבן ומתכפר לו ולבו שמח עליו (שוח"ט תהילים מ"ח)

"אז ימלא שחוק פינו" - השמחה לעתיד לבוא

*"ומחה ה' דמעה מעל כל פנים" שאין עוד לא אנחה ולא אגכה ולא יגון אלא הכל שמחים (שמו"ר ט"ו כ"ג)
*ישראל לא שמחו בעולמי, "שמח ישראל בעושיו" אינו אומר, אלא "ישמח" - עתידין הן לשמוח במעשיו של הקב"ה לעתיד לבוא. כביכול הקב"ה לא שמח בעולמו, ישמח ה' במעשיו אינו אומר אלא ישמח עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהם של צדיקים לעתיד לבוא" (ויק"ר כ' ב')
כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה (רמב"ם, הלכות תעניות ה' ט')